

PATVIRTINTA

Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus
2024 m. spalio 23 d. įsakymu Nr. VK-909
(Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus
2025 m. gegužės 19 d. įsakymo Nr. VK-455
redakcija)

VISUOMENINIO UGDYMO DALYKŲ VALSTYBINIŲ BRANDOS EGZAMINŲ UŽDUOČIŲ APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Visuomeninio ugdymo dalykų valstybinių brandos egzaminų užduočių aprašas (toliau – aprašas) nustato istorijos, geografijos, ekonomikos ir verslumo, filosofijos valstybinių brandos egzaminų užduočių pobūdį, taškų sumą ir jų paskirstymą procentais pagal pasiekimų lygius ir kognityvinių gebėjimų sritis, trukmę, užduoties pateikimą, priemones ir kandidatų atliktų užduočių vertinimą.

2. Apraše vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 11 d. įsakymu Nr. V-1187 „Dėl Valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ vartojamas sąvokas.

3. Organizuojami šie visuomeninio ugdymo dalykų valstybiniai brandos egzaminai: istorijos, geografijos, ekonomikos ir verslumo, filosofijos. Valstybinį brandos egzaminą sudaro pirma ir antra (I ir II) dalys.

4. Dalyko valstybinio brandos egzamino pirmos ir antros dalių užduočių struktūra, pasiekimų sritys ir mokymosi turinys, užduoties taškų procentai nustatyti Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose, patvirtintose Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugpjūčio 24 d. įsakymu Nr. V-1269 „Dėl Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“ (toliau – Bendrosios programos).

5. Valstybinių brandos egzaminu vertinamos kandidatų įgytos kompetencijos viduriniame ugdyme. Dalykų Bendrosiose programose siektini ugdymo rezultatai aprašyti kaip mokinių kompetencijų ugdymo pasiekimai. Pasiekimų sritys ir pasiekimai Bendrosiose programose išskirti, vadovaujantis Bendrųjų programų 1 priedu „Kompetencijų raidos aprašas“. Pasiekimai siejami su išskirtais kompetencijų sandais ir jų raiška. Kompetencijos ugdomos visų bendrųjų programų mokymo(si) turiniu. Jų ugdymo rezultatai nurodyti dalykų pasiekimų lygių požymių aprašymuose. Šiame apraše kognityvinių gebėjimų sritis nusako pasiekimų požymių aprašymuose vartojamos sąvokos:

5.1. žinios ir supratimas – kai kandidatas įvardija ir tinkamai vartoja sąvokas, apibūdina faktus, įvykius, dėsningumus, reiškinius ir procesus, nurodo jų priežastis ir pasekmes, tarpusavio ryšį, objektų bruožus, randa informaciją įvairiausiuose informacijos šaltiniuose;

5.2. taikymas – kai kandidatas, taikydamas žinias, atsako į klausimus, atlieka užduotis, apibendrina įvairiuose informacijos šaltiniuose esančią informaciją, lygina, iliustruoja, lokalizuoja, chronologiškai išdėsto, nustato objektų geografinę padėtį, nurodo įvykio, reiškinių vietą, laiką, kaitą, kryptį, daro išvadas apie faktus, įvykius, dėsningumus, objektus, reiškinius ir procesus, jų priežastis ir pasekmes įvairiuose žinomuose ir (ar) nesudėtinguose, ir (ar) įprastuose kontekstuose; atlieka skaičiavimus (procentų, vidurkio, santykio) ir palygina gautus rezultatus;

5.3. aukštesnieji mąstymo gebėjimai – kai kandidatas įvertina pateiktus faktus, įvykius, reiškinius, procesus, idėjas, nuomones ir nustato jų priežastis ir pasekmės ryšį, analizuoja ir interpretuoja informaciją, nustato ir pagrindžia jos patikimumą, kelia klausimus, siedamas skirtingų šaltinių duomenis, nuosekliai ir sistemingai ieško atsakymų, taiko tiriamąsias strategijas, išanalizuoja problemą (-as) ir numato galimus sprendimo būdus, nurodo jų stipriąsias ir silpnąsias puses, daro pagrįstas ir išsamias išvadas, kuria tekstus, naudodamasis šaltiniais kaip įrodymu.

II SKYRIUS

ISTORIJS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTYS

6. Istorijos valstybinio brandos egzamino užduočių struktūra, užduoties taškų pasiskirstymas pagal pasiekimų sritis ir mokymo(si) turinio sritis procentais nustatyti bendrųjų programų 31 priedo „Istorijos bendroji programa“ skyriuje „Pasiekimų vertinimas“.

7. Istorijos valstybinis brandos egzaminas.

7.1. Istorijos valstybinio brandos egzamino pirmą dalį.	
7.1.1. Užduoties pobūdis	Užduotį sudaro dvi dalys. Kiekvienoje iš jų pateikiami pasirenkamojo atsakymo ir trumpojo atsakymo klausimai. 7.1.1.1. I dalis. Klausimai 15 klausimų. I dalies taškų suma – 15. 7.1.1.2. II dalis. Struktūriniai klausimai 3–5 struktūriniai klausimai iš teminių sričių: visuotinė istorija – 50 proc., Lietuvos istorija – 50 proc. Kiekvieną struktūrinį klausimą sudaro įvadinė informacija ir su ja susiję poklausimai. Įvadinė informacija pateikiama tekstu, bet gali būti papildoma žemėlapiais, vaizdo bei garso šaltiniais, diagramomis, paveikslais, schemomis, lentelėmis ir pan. Poklausimų atsakymai yra nepriklausomi ir nesusiję vienas su kitu. II dalies taškų suma – 25. 7.1.1.3. Klausimai ir poklausimai gali būti skirtingų tipų, pavyzdžiui, pasirenkamojo atsakymo su vienu ar keliais teisingais atsakymais; pasiūlytų atsakymų porų susiejimo; eiliškumo nustatymo; objektų įkėlimo iš pateikto sąrašo; elementų pažymėjimo vizualizacijoje (paveiksle, brėžinyje, diagramoje, schemoje, lentelėje) ir pan. Trumpojo atsakymo klausimuose pateikiamas atsakymo laukas, kuriame reikia įrašyti klausimo atsakymą (skaičių, kelis skaičius, raidę, žodį ir pan.).
7.1.2. Iš viso taškų	40
7.1.3. Trukmė	90 min.
7.1.4. Užduoties pateikimas	Pateikiama ir atliekama elektroninėje užduoties atlikimo (testavimo) sistemoje. Klausimo vertė taškais pateikiama prie kiekvieno klausimo.
7.1.5. Priemonės	Lapas užrašams, kompiuteris, ausinės. Reikalavimai kompiuteriui ir ausinėms nustatyti Istorijos valstybinio brandos egzamino pirmos dalies vykdymo instrukcijoje.
7.1.6. Kandidatų atliktų užduočių vertinimas	Centralizuotas. Atliktos užduotys vertinamos automatiškai elektroninėje užduoties atlikimo (testavimo) sistemoje.
7.2. Istorijos valstybinio brandos egzamino antrą dalį.	
7.2.1. Užduoties pobūdis	7.2.1.1. 2024–2025, 2025–2026 ir 2027–2028 mokslo metais. Struktūriniai klausimai. 4 struktūriniai atvirieji klausimai pagal pateiktus istorijos šaltinius. Kiekvieną struktūrinį klausimą sudaro įvadinė informacija ir su ja susiję poklausimai. Įvadinė informacija pateikiama tekstu, bet gali būti papildoma žemėlapiais, diagramomis, paveikslais, schemomis, lentelėmis ir pan. Ne mažiau kaip vieno struktūrinio klausimo vienas poklausimis yra 7–10 taškų. Taškų suma – 60. 7.2.1.2. Nuo 2028–2029 mokslo metų. Užduotį sudaro dvi dalys. 7.2.1.2.1. I dalis. Klausimai Atvirieji klausimai pagal pateiktus istorijos šaltinius (rašytinius, vaizdinius šaltinius, istorikų tekstus, istorinius žemėlapius, istorinę statistiką ir pan.).

	Atvirieji klausimai gali būti trumpieji ir struktūruoto atsakymo, reikalaujantys kelių skirtingų informacijos naudojimo etapų (informacijos radimo, palyginimo, analizės, apibendrinimo) užrašymo. Klausimo vertė taškais pateikiama prie kiekvieno klausimo. I dalies taškų suma – 40. 7.2.1.2.2. II dalis. Samprotaujamojo pobūdžio teksto kūrimas (rašinys) Kuriant tekstą, probleminis klausimas svarstomas pagal pateiktus istorijos šaltinius (darbas su šaltiniais, analizė, interpretavimas, vertinimas, argumentų ir išvadų pateikimas). Užduotyje gali būti pateikiami nukreipiamieji klausimai. Sukurto teksto apimtis – nuo 250 iki 500 žodžių. II dalies taškų suma – 20.
7.2.2. Iš viso taškų	60
7.2.3. Trukmė	180 min.
7.2.4. Užduoties pateikimas	Užduočių sąsiuvinis ir atsakymų lapas.
7.2.5. Priemonės	Reikalavimai priemonėms nustatyti Istorijos valstybinio brandos egzamino antros dalies vykdymo instrukcijoje.
7.2.6. Kandidatų atliktų užduočių vertinimas	Centralizuotas. Vertina vertintojai elektroninėje vertinimo sistemoje.
7.3. Kognityvinių gebėjimų sričių procentai valstybiniame brandos egzamine	Žinios ir supratimas – 20 proc., taikymas – 40 proc., aukštesnieji mąstymo gebėjimai – 40 proc.
7.4. Taškų pasiskirstymas procentais pagal pasiekimų lygius valstybiniame brandos egzamine	Slenkstinis – 35 proc., patenkinamas – 15 proc., pagrindinis – 35 proc., aukštesnysis – 15 proc.

Pastaba. Lentelėje pateikti skaičiai yra orientaciniai, užduotyje galima iki 5 procentų paklaida.

III SKYRIUS GEOGRAFIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTYS

8. Geografijos valstybinio brandos egzamino užduočių struktūra, užduoties taškų pasiskirstymas pagal pasiekimų sritis ir mokymo(si) turinio sritis procentais nustatyti bendrųjų programų 32 priedo „Geografijos bendroji programa“ skyriuje „Pasiekimų vertinimas“.

9. Geografijos valstybinis brandos egzaminas.

9.1. Geografijos valstybinio brandos egzamino pirmą dalį.	
9.1.1. Užduoties pobūdis	Užduotį sudaro dvi dalys. Kiekvienoje iš jų pateikiami pasirenkamojo atsakymo ir trumpojo atsakymo klausimai. 9.1.1.1. I dalis. Klausimai 15 klausimų. I dalies taškų suma – 15. 9.1.1.2. II dalis. Struktūriniai klausimai 3–4 struktūriniai klausimai. Kiekvieną struktūrinį klausimą sudaro įvadinė informacija ir su ja susiję poklausimai. Įvadinė informacija pateikiama tekstu, bet gali būti papildoma žemėlapiais, vaizdo bei garso šaltiniais, diagramomis,

	paveikslais, schemomis, lentelėmis ir pan. Poklausimų atsakymai yra nepriklausomi ir nesusiję vienas su kitu. II dalies taškų suma – 25. 9.1.1.3. Klausimai ir poklausiniai gali būti skirtingų tipų, pavyzdžiui, pasirenkamojo atsakymo su vienu ar keliais teisingais atsakymais; pasiūlytų atsakymų porų susiejimo; eiliškumo nustatymo; objektų įkėlimo iš pateikto sąrašo; elementų pažymėjimo vizualizacijoje (paveiksle, brėžinyje, diagramoje, scheme, lentelėje) ir pan. Trumpojo atsakymo klausimuose pateikiamas atsakymo laukas, kuriame reikia įrašyti klausimo atsakymą (skaičių, kelis skaičius, raidę, žodį ir pan.).
9.1.2. Iš viso taškų	40
9.1.3. Trukmė	90 min.
9.1.4. Užduoties pateikimas	Pateikiama ir atliekama elektroninėje užduoties atlikimo (testavimo) sistemoje. Klausimo vertė taškais pateikiama prie kiekvieno klausimo.
9.1.5. Priemonės	Lapas užrašams, kompiuteris, ausinės, skaičiuotuvas. Reikalavimai kompiuteriui, ausinėms ir skaičiuotuvui nustatyti Geografijos valstybinio brandos egzamino pirmos dalies vykdymo instrukcijoje.
9.1.6. Kandidatų atliktų užduočių vertinimas	Centralizuotas. Atliktos užduotys vertinamos automatiškai elektroninėje užduoties atlikimo (testavimo) sistemoje.
9.2. Geografijos valstybinio brandos egzamino antra dalis.	
9.2.1. Užduoties pobūdis	9.2.1.1. 2024–2025, 2025–2026 ir 2027–2028 mokslo metais. Struktūriniai klausimai. 4 struktūriniai atvirieji klausimai pagal pateiktus šaltinius. Kiekvieną struktūrinį klausimą sudaro įvadinė informacija ir su ja susiję poklausiniai. Įvadinė informacija pateikiama tekstu, bet gali būti papildoma žemėlapiais, diagramomis, paveikslais, schemomis, lentelėmis ir pan. Ne mažiau kaip vieno struktūrinio klausimo vienas poklausimis yra 7–10 taškų. Taškų suma – 60. 9.2.1.2. Nuo 2028–2029 mokslo metų. Užduotį sudaro dvi dalys. 9.2.1.2.1. I dalis. Klausimai Atvirieji klausimai pagal pateiktus šaltinius, reikalaujantys žinių taikymo, geografinės informacijos (tekstų statistinių duomenų, iliustracijų) atrankos, analizavimo, vertinimo gebėjimų ir pan. Atvirieji klausimai gali būti trumpieji ir struktūruoto atsakymo, reikalaujantys kelių skirtingų informacijos naudojimo etapų (informacijos radimo, palyginimo, analizės, apibendrinimo) užrašymo. Klausimo vertė taškais pateikiama prie kiekvieno klausimo. I dalies taškų suma – 45. 9.2.1.2.2. II dalis. Samprotaujamojo pobūdžio teksto kūrimas (rašinys) Kuriant tekstą, probleminis klausimas svarstomas pagal pateiktus geografijos šaltinius (darbas su šaltiniais, analizė, interpretavimas, vertinimas, sprendimai, rezultatų interpretavimas ir išvadų pateikimas). Užduotyje gali būti pateikiami nukreipiamieji klausimai. Sukurto teksto apimtis – nuo 250 iki 400 žodžių. II dalies taškų suma – 15.
9.2.2. Iš viso taškų	60
9.2.3. Trukmė	180 min.
9.2.4. Užduoties pateikimas	Užduoties sąsiuvinis ir atsakymų lapas.

9.2.5. Priemonės	Pieštukai, trintukas, liniuotė, matlankis ir skaičiuotuvas be tekstinės atminties. Reikalavimai priemonėms nustatyti Geografijos valstybinio brandos egzamino antros dalies vykdymo instrukcijoje.
9.2.6. Kandidatų atliktų užduočių vertinimas	Centralizuotas. Vertina vertintojai elektroninėje vertinimo sistemoje.
9.3. Kognityvinių gebėjimų sričių procentai valstybiniame brandos egzamine	Žinios ir supratimas – 20 proc., taikymas – 40 proc., aukštesnieji mąstymo gebėjimai – 40 proc.
9.4. Taškų pasiskirstymas procentais pagal pasiekimų lygius valstybiniame brandos egzamine	Slenkstinis – 35 proc., patenkinamas – 15 proc., pagrindinis – 35 proc., aukštesnysis – 15 proc.

Pastaba. Lentelėje pateikti skaičiai yra orientaciniai, užduotyje galima iki 5 procentų paklaida.

IV SKYRIUS EKONOMIKOS IR VERSLUMO VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTYS

10. Ekonomikos ir verslumo valstybinio brandos egzamino užduočių struktūra, užduoties taškų pasiskirstymas pagal pasiekimų sritis ir mokymo(si) turinio sritis procentais nustatyti bendrųjų programų 33 priedo „Ekonomikos ir verslumo bendroji programa“ skyriuje „Pasiekimų vertinimas“.

11. Ekonomikos ir verslumo valstybinis brandos egzaminas.

11.1. Ekonomikos ir verslumo valstybinio brandos egzamino pirma dalis.	
11.1.1. Užduoties pobūdis	Užduotį sudaro dvi dalys. Kiekvienoje iš jų pateikiami pasirenkamojo atsakymo ir trumpojo atsakymo klausimai. 11.1.1.1. I dalis. Klausimai 15 klausimų uždaro tipo. I dalies taškų suma – 15. 11.1.1.2. II dalis. Struktūriniai klausimai 5–10 uždarojo tipo ir trumpo atsakymo struktūrinių klausimų. Kiekvieną struktūrinį klausimą sudaro įvadinė informacija ir su ja susiję poklausimiai. Įvadinė informacija pateikiama tekstu, bet gali būti papildoma diagramomis, paveikslais, schemomis, lentelėmis ir pan. Poklausimų atsakymai yra nepriklausomi ir nesusiję vienas su kitu. II dalies taškų suma – 25. 11.1.1.3. Klausimai ir poklausimiai gali būti skirtingų tipų, pavyzdžiui, pasirenkamojo atsakymo su vienu ar keliais teisingais atsakymais; pasiūlytų atsakymų porų susiejimo; eiliškumo nustatymo; objektų įkėlimo iš pateikto sąrašo; elementų pažymėjimo vizualizacijoje (paveiksle, brėžinyje, diagramoje, schemoje, lentelėje) ir pan. Trumpojo atsakymo klausimuose pateikiamas atsakymo laukas, kuriame reikia įrašyti klausimo atsakymą (skaičių, kelis skaičius, raidę, žodį ir pan.).
11.1.2. Iš viso taškų	40
11.1.3. Trukmė	90 min.
11.1.4. Užduoties pateikimas	Pateikiama ir atliekama elektroninėje užduoties atlikimo (testavimo) sistemoje. Klausimo vertė taškais pateikiama prie kiekvieno klausimo.

11.1.5. Priemonės	Lapas užrašams, kompiuteris, skaičiuotuvas, ekonomikos ir verslumo valstybinio brandos egzamino formulės (aprašo 1 priedas). Reikalavimai kompiuteriui ir skaičiuotuvui nustatyti Ekonomikos ir verslumo valstybinio brandos egzamino pirmos dalies vykdymo instrukcijoje.
11.1.6. Kandidatų atliktų užduočių vertinimas	Centralizuotas. Atliktos užduotys vertinamos automatiškai elektroninėje užduoties atlikimo (testavimo) sistemoje.
11.2. Ekonomikos ir verslumo valstybinio brandos egzamino antra dalis.	
11.2.1. Užduoties pobūdis	Užduotį sudaro dvi dalys. 11.2.1.1. I dalis. Klausimai 15–20 uždarojo tipo klausimų. Klausimo vertė taškais pateikiama prie kiekvieno klausimo. I dalies taškų suma – 20. 11.2.1.2. II dalis. Atvirieji struktūriniai klausimai ir praktinės užduotys Kiekvieną struktūrinį klausimą sudaro įvadinė informacija ir su ja susiję poklausimai. Įvadinė informacija pateikiama tekstu, bet gali būti papildoma diagramomis, paveikslais, schemomis, lentelėmis ir pan. Praktinės užduotys – uždaviniai ir situacijų analizavimas (sprendimai, rezultatų interpretavimas, statistinių duomenų analizė, sisteminimas, grafinė analizė ir argumentuotas išvadų pateikimas. II dalies taškų suma – 40.
11.2.2. Iš viso taškų	60
11.2.3. Trukmė	180 min.
11.2.4. Užduoties pateikimas	Užduoties sąsiuvinis ir atsakymų lapas.
11.2.5. Priemonės	Skaičiuotuvas, ekonomikos ir verslumo valstybinio brandos egzamino formulės (aprašo 2 priedas). Reikalavimai skaičiuotuvui nustatyti Ekonomikos ir verslumo valstybinio brandos egzamino antros dalies vykdymo instrukcijoje.
11.2.6. Kandidatų atliktų užduočių vertinimas	Centralizuotas. Vertina vertintojai elektroninėje vertinimo sistemoje.
11.3. Kognityvinių gebėjimų sričių procentai valstybiniame brandos egzamine	Žinios ir supratimas – 30 proc., taikymas – 50 proc., aukštesnieji mąstymo gebėjimai – 20 proc.
11.4. Taškų pasiskirstymas procentais pagal pasiekimų lygius valstybiniame brandos egzamine	Slenkstinis – 35 proc., patenkinamas – 15 proc., pagrindinis – 35 proc., aukštesnysis – 15 proc.

Pastaba. Lentelėje pateikti skaičiai yra orientaciniai, užduotyje galima iki 5 procentų paklaida.

V SKYRIUS FILOSOFIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTYS

12. Filosofijos valstybinio brandos egzamino užduočių struktūra, užduoties taškų pasiskirstymas pagal pasiekimų sritis ir mokymo(si) turinio sritis procentais nustatyti bendrųjų programų 39 priedo „Filosofijos bendroji programa“ skyriuje „Pasiekimų vertinimas“.

13. Filosofijos valstybinis brandos egzaminas.

13.1. Filosofijos valstybinio brandos egzamino pirma dalis.	
13.1.1. Užduoties pobūdis	Užduotį sudaro dvi dalys. Kiekvienoje iš jų pateikiami pasirenkamojo atsakymo ir trumpojo atsakymo klausimai. 13.1.1.1. I dalis. Klausimai 15 klausimų. I dalies taškų suma – 15. 13.1.1.2. II dalis. Struktūriniai klausimai 3–4 struktūriniai klausimai. Kiekvieną struktūrinį klausimą sudaro įvadinė informacija ir su ja susiję poklausimiai. Įvadinė informacija pateikiama tekstu, bet gali būti papildoma paveikslais, schemomis ir pan. Poklausimų atsakymai yra nepriklausomi ir nesusiję vienas su kitu. II dalies taškų suma – 25. 13.1.1.3. Klausimai ir poklausimiai gali būti skirtingų tipų, pavyzdžiui, pasirenkamojo atsakymo su vienu ar keliais teisingais atsakymais; pasiūlytų atsakymų porų susiejimo; eiliškumo nustatymo; objektų įkėlimo iš pateikto sąrašo; elementų pažymėjimo vizualizacijoje (paveiksle, brėžinyje, diagramoje, scheme, lentelėje) ir pan. Trumpojo atsakymo klausimuose pateikiamas atsakymo laukas, kuriame reikia įrašyti klausimo atsakymą (skaičių, kelis skaičius, raidę, žodį ir pan.).
13.1.2. Iš viso taškų	40
13.1.3. Trukmė	90 min.
13.1.4. Užduoties pateikimas	Pateikiama ir atliekama elektroninėje užduoties atlikimo (testavimo) sistemoje. Klausimo vertė taškais pateikiama prie kiekvieno klausimo.
13.1.5. Priemonės	Lapas užrašams, kompiuteris, ausinės. Reikalavimai kompiuteriui ir ausinėms nustatyti Filosofijos valstybinio brandos egzamino pirmos dalies vykdymo instrukcijoje.
13.1.6. Kandidatų atliktų užduočių vertinimas	Centralizuotas. Atliktos užduotys vertinamos automatiškai elektroninėje užduoties atlikimo (testavimo) sistemoje.
13.2. Filosofijos valstybinio brandos egzamino antra dalis.	
13.2.1. Užduoties pobūdis	Užduotį sudaro dvi dalys. 13.2.1.1. I dalis. Klausimai Atvirieji klausimai pagal pateiktus filosofijos šaltinius (rašytinius tekstus ar jų ištraukas). Klausimai gali būti trumpieji ir struktūruoto atsakymo, reikalaujantys kelių skirtingų informacijos naudojimo etapų (pavyzdžiui, informacijos radimo, palyginimo, analizės, apibendrinimo) užrašymo. Klausimo vertė taškais pateikiama prie kiekvieno klausimo. I dalies taškų suma – 40. 13.2.1.2. II dalis. Samprotaujamojo pobūdžio teksto kūrimas (esė) Pagal pateiktus filosofinius šaltinius (2–3) reikia sukurti filosofinį esė. Sukurto teksto apimtis – nuo 250 iki 400 žodžių. II dalies taškų suma – 20.
13.2.2. Iš viso taškų	60
13.2.3. Trukmė	180 min.
13.2.4. Užduoties pateikimas	Užduočių sąsiuvinis ir atsakymų lapas.
13.2.5. Priemonės	Reikalavimai priemonėms nustatyti Filosofijos valstybinio brandos egzamino antros dalies vykdymo instrukcijoje.

13.2.6. Kandidatų atliktų užduočių vertinimas	Centralizuotas. Vertina vertintojai elektroninėje vertinimo sistemoje.
13.3. Kognityvinių gebėjimų sričių procentai valstybiniame brandos egzamine	Žinios ir supratimas – 20 proc., taikymas – 40 proc., aukštesnieji mąstymo gebėjimai – 40 proc.
13.4. Taškų pasiskirstymas procentais pagal pasiekimų lygius valstybiniame brandos egzamine	Slenkstinis – 35 proc., patenkinamas – 15 proc., pagrindinis – 35 proc., aukštesnysis – 15 proc.

Pastaba. Lentelėje pateikti skaičiai yra orientaciniai, užduotyje galima iki 5 procentų paklaida.

VI SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

14. Pereinamuoju laikotarpiu (iki 2025–2026 mokslo metų) istorijos, geografijos, ekonomikos ir verslumo, filosofijos valstybinių brandos egzaminų užduotys rengiamos, vadovaujantis bendrosiomis programomis, atsižvelgiant į pereinamojo laikotarpio ugdymo turinio kaitos ypatumus (ugdymo procese nenagrinėtas mokymo(si) turinys neįtraukiamas).

EKONOMIKOS IR VERSLUMO VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO I DALIES FORMULĖS

1. Paklausos ir pasiūlos elastingumas

$$PED = \frac{\Delta Q \%}{\Delta P \%}; PED = \frac{Q_2 - Q_1}{Q_2 + Q_1} \cdot \frac{P_2 + P_1}{P_2 - P_1};$$

$$XED = \frac{\Delta Q_X \%}{\Delta P_Y \%}; YED = \frac{\Delta Q \%}{\Delta Y \%};$$

$$PES = \frac{\Delta Q \%}{\Delta P \%}; PES = \frac{Q_2 - Q_1}{Q_2 + Q_1} \cdot \frac{P_2 + P_1}{P_2 - P_1};$$

čia PED – paklausos elastingumas kainos atžvilgiu; XED – kryžminis paklausos elastingumas; YED – paklausos elastingumas pajamų atžvilgiu; PES – pasiūlos elastingumas kainos atžvilgiu, P – kaina, Q – kiekis, Y – pajamos.

2. Įmonės veiklos rezultatai

$$TC = FC + VC; ATC = AFC + AVC;$$

čia TC – bendrieji kaštai, FC – pastovieji kaštai, VC – kintamieji kaštai, ATC – vidutiniai bendrieji kaštai, AFC – vidutiniai pastovieji kaštai, AVC – vidutiniai kintamieji kaštai.

$$ATC = \frac{TC}{Q}; AFC = \frac{FC}{Q}; AVC = \frac{VC}{Q}; MC = \frac{\Delta TC}{\Delta Q}; \text{čia } MC \text{ – ribiniai kaštai.}$$

$$AR = \frac{TR}{Q}; MR = \frac{\Delta TR}{\Delta Q}; \text{čia } AR \text{ – vidutinės pajamos, } TR \text{ – bendrosios pajamos, } MR \text{ – ribinės pajamos.}$$

$$AP = \frac{TP}{Q}; MP = \frac{\Delta TP}{\Delta Q}; \text{čia } TP \text{ – bendrasis produktas, } AP \text{ – vidutinis produktas, } MP \text{ – ribinis produktas.}$$

$$\Pi = TR - TC; \text{čia } \Pi \text{ – pelnas.}$$

$$Q_L = \frac{FC}{P - AVC}; \text{čia } Q_L \text{ – gamybos apimtis lūžio taške.}$$

3. Vartotojų ir gamintojų paviduršiai

Trikampio plotas: $S = \frac{1}{2} (a \cdot h_a)$; čia a – trikampio pagrindas, h_a – aukštinė, nubrėžta į pagrindą a .

Trapecijos plotas: $S = \frac{(a + b)}{2} \cdot h$; čia a, b – trapecijos pagrindai, h – aukštinė.

4. Palūkanos

Paprastųjų palūkanų atvejis:

$$S = P (1 + i \cdot n)$$

S – pinigų suma termino pabaigoje, P – pradinė pinigų suma, i – laikotarpio palūkanų norma, n – laikotarpių skaičius.

Sudėtinių palūkanų atvejis:

$$S = P (1 + i)^n; S = P \left(1 + \frac{i}{m}\right)^{nm};$$

čia S – pinigų suma termino pabaigoje, P – pradinė pinigų suma, i – palūkanų norma, n – laikotarpių skaičius, m – palūkanų perskaičiavimo per laikotarpį skaičius.

5. Pinigų multiplikatorius

$m = \frac{1}{\text{privalomųjų atsargų norma}}$; čia m – pinigų multiplikatorius.

EKONOMIKOS IR VERSLUMO VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO II DALIES FORMULĖS

1. Paklausos ir pasiūlos elastingumas

$$PED = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \% ; PED = \frac{Q_2 - Q_1}{Q_2 + Q_1} \cdot \frac{P_2 + P_1}{P_2 - P_1} ;$$

$$XED = \frac{\Delta Q_X}{\Delta P_Y} \% ; YED = \frac{\Delta Q}{\Delta Y} \% ;$$

$$PES = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \% ; PES = \frac{Q_2 - Q_1}{Q_2 + Q_1} \cdot \frac{P_2 + P_1}{P_2 - P_1} ;$$

čia PED – paklausos elastingumas kainos atžvilgiu; XED – kryžminis paklausos elastingumas; YED – paklausos elastingumas pajamų atžvilgiu; PES – pasiūlos elastingumas kainos atžvilgiu, P – kaina, Q – kiekis, Y – pajamos.

2. Įmonės veiklos rezultatai

$$TC = FC + VC; ATC = AFC + AVC;$$

čia TC – bendrieji kaštai, FC – pastovieji kaštai, VC – kintamieji kaštai, ATC – vidutiniai bendrieji kaštai, AFC – vidutiniai pastovieji kaštai, AVC – vidutiniai kintamieji kaštai.

$$ATC = \frac{TC}{Q}; AFC = \frac{FC}{Q}; AVC = \frac{VC}{Q}; MC = \frac{\Delta TC}{\Delta Q}; \text{čia } MC \text{ – ribiniai kaštai.}$$

$$AR = \frac{TR}{Q}; MR = \frac{\Delta TR}{\Delta Q}; \text{čia } AR \text{ – vidutinės pajamos, } TR \text{ – bendrosios pajamos, } MR \text{ – ribinės pajamos.}$$

$$AP = \frac{TP}{Q}; MP = \frac{\Delta TP}{\Delta Q}; \text{čia } TP \text{ – bendrasis produktas, } AP \text{ – vidutinis produktas, } MP \text{ – ribinis produktas.}$$

$$\Pi = TR - TC; \text{čia } \Pi \text{ – pelnas.}$$

$$Q_L = \frac{FC}{P - AVC}; \text{čia } Q_L \text{ – gamybos apimtis lūžio taške.}$$

3. Vartotojų ir gamintojų perviršiai

Trikampio plotas: $S = \frac{1}{2} (a \cdot h_a)$; čia a – trikampio pagrindas, h_a – aukštinė, nubrėžta į pagrindą a .

Trapecijos plotas: $S = \frac{(a + b)}{2} \cdot h$; čia a, b – trapecijos pagrindai, h – aukštinė.

4. Mokesčiai

$ATR = \frac{T}{Y} \cdot 100 \% ;$ čia ATR – vidutinis mokesčio tarifas, T – mokesčio tarifas, Y – apmokestinamosios pajamos.

$MTR = \frac{\Delta T}{\Delta Y} \cdot 100 \%$; čia MTR – ribinis mokesčio tarifas.

5. Palūkanos

Paprastųjų palūkanų atvejis:

$$S = P (1 + i \cdot n);$$

S – pinigų suma termino pabaigoje, P – pradinė pinigų suma, i – laikotarpio palūkanų norma, n – laikotarpių skaičius.

Sudėtinių palūkanų atvejis:

$$S = P (1 + i)^n; S = P \left(1 + \frac{i}{m}\right)^{nm};$$

čia S – pinigų suma termino pabaigoje, P – pradinė pinigų suma, i – palūkanų norma, n – laikotarpių skaičius, m – palūkanų perskaičiavimo per laikotarpį skaičius.

6. Bendrasis vidaus produktas (angl. GDP) ir kiti nacionalinių pajamų rodikliai

$$GDP = C + I + G + (X - M);$$

čia GDP – bendrasis vidaus produktas, C – vidaus vartojimo išlaidos, I – įmonių investicijos, G – vyriausybės išlaidos, X – eksportas, M – importas.

$$GDP = W + R + i + \Pi + D_e + T_i;$$

čia W – darbo užmokestis, R – nuomos pajamos, i – palūkanos, Π – pelnas, D_e – amortizacija, T_i – netiesioginiai mokesčiai.

$$BVP \text{ defliatorius} = \frac{\text{Nominalusis BVP}}{\text{Realusis BVP}} \cdot 100 \%$$

$$BNP = BVP - IMg.v. + EXg.v.;$$

čia BNP – bendrasis nacionalinis produktas, $EXg.v.$ – gamybos veiksnių eksporto pajamos, $IMg.v.$ – gamybos veiksnių importo pajamos.

$$GVP = BVP - \text{amortizaciniai atskaitymai};$$

čia GVP – grynasis vidaus produktas

$$\text{Ekonomikos augimo tempas} = \frac{\text{Realusis BVP}_{t2} - \text{Realusis BVP}_{t1}}{\text{Realusis BVP}_{t1}} \cdot 100 \%$$

7. Darbo rinka

Nedarbo lygis: $u = \frac{U}{L} \cdot 100 \% = \frac{U}{E + U} \cdot 100 \%$; čia U – bedarbiai, L – darbo jėga, E – užimtieji.

Okuno dėsnis: $\frac{\text{Faktinis BVP} - \text{Potencialus BVP}}{\text{Potencialus BVP}} = -2,5 (u_f - u_n)$; čia u_f – faktinis nedarbo lygis, u_n – natūralusis nedarbo lygis.

Natūralusis nedarbo lygis: $u_n = \frac{U_f + U_s}{E + U} \cdot 100 \%$; čia u_n – natūralusis nedarbo lygis, U_f – laikinųjų bedarbių skaičius, U_s – struktūrinių bedarbių skaičius, E – užimtieji, U – bedarbiai.

Užimtumo lygis tarp darbingų gyventojų: $e = \frac{E}{\text{Darbingų gyventojų skaičius}} \cdot 100 \%$; čia E – užimtieji.

8. Infliacija

Infliacijos tempas: $\pi = \frac{VKI_t - VKI_{t-1}}{VKI_{t-1}} \cdot 100 \%$; čia VKI_{t-1} – praėjusio laikotarpio vartotojų kainų indeksas, VKI_t – einamojo laikotarpio vartotojų kainų indeksas.

$i = r + \pi$; čia i – nominalioji palūkanų norma, r – realioji palūkanų norma, π – infliacijos tempas.

Fišerio lygybė: $(1 + i) = (1 + r) \cdot (1 + \pi)$; čia i – nominalioji palūkanų norma, r – realioji palūkanų norma, π – infliacijos tempas.

9. Pinigų multiplikatorius

$m = \frac{1}{\text{privalomųjų atsargų norma}}$; čia m – pinigų multiplikatorius.
